

věcí a že jako pán věci používá k tomu třetí osoby, která jest nesamostatným zaměstnancem, tedy jeho nástrojem. Podmínky tohoto ručení nejsou však dány, pověřil-li někdo samostatného podnikatele provedením díla, to tím méně tehdy, když tento samostatný podnikatel jest autorizovaným odborníkem, který by ani nesměl příkazy objednatelovy prováděti bez vlastního přezkoušení. Poukázati jest na materialie třetí dílčí novely k obč. zák; v nich, ve zprávě komise pro justiční věci str. 266 a 268 mluví se při zamýšlené reformě §§ 1314—1316 obč. zák. o ručení za pomocníky a o ručení za delikty pomocných osob, nikoliv o ručení za samostatné podnikatele, jimž objednatel svěřil provedení určitého díla (srov. též rozh. čís. 4376 a 9546 sb. n. s. a Ehrenzweigův system občanského práva § 406 bod 2 III b), kdež příkladmo uvádí se i poměr stavebníka k staviteli a se praví, že stavebník neručí za chyby stavitelovy). Zjištěno jest, že žalovaná strana zadala provedení stavby Edvardu B-ovi, který jest oprávněným mistrem zednickým a tesařským. Žalovaná strana neručí tudíž za škodu, vzešlou tím, že tento autorizovaný podnikatel byl snad osobou nezdatnou a dopustil se ať osobně ať svými zaměstnanci nedopatření, z něhož prý vznikla žalobci škoda.

Čís. 10004.

Povaha veřejnoprávního závazku (nevpouštění odpadové vody do stoky) nemění se tím, že byl závazek účastněnou stranou výslovně uznán.

Stalo-li se porušení práva úkonem veřejné správy, jest i nárok na jeho odčinění veřejnoprávním a lze ho zpravidla uplatňovati jen ve správním řízení.

O nároku na náhradu škody z bezprávného činu, přičicího se §§ 10 a 21 zem. vodního zákona pro Čechy jest rozhodovati soudům. Lhostejno, že týž nárok byl uplatněn v adhaesním řízení ve správním řízení. Rozhodnutí předurčující otázky, zda byl spáchán přestupek vodního zákona, přísluší politickému úřadu, jehož výrok jest po případě vyčkatí.

(Rozh. ze dne 20. června 1930, R I 230/30.)

Žalující firma provozovala ve V. výrobu různých chemických tovarů a používala k tomu vody z potoka R. na základě vodního práva, zapsaného do vodní knihy. Žalující firma tvrdí, že žalovaná firma vypouští do potoka R. neoprávněně kyselinu sírovou, čímž jest žalobkyni působena škoda na výrobcích i na strojích, navrhla povolení prozatímního opatření, o němž pojednáno pod čís. sb. 9134. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně na žalované, by bylo žalované zakázáno, by nevypouštěla ze svého továrního podniku odpadní rourou do strouhy vedoucí do potoka R. odpadové vody obsahující kyselinu sírovou a by byla žalovaná uznána povinnou dáti na svůj náklad zazdítí odpadovou rouru ve svém továrním podniku tak, by škodlivé odpadové vody nemohly z její továrny odcházeti, a posléze, by žalovaná nahradila žalobkyni

škodu 64.000 Kč. Námitce nepřipustnosti pořadu práva s o u d p r v é s t o l i c e vyhověl a žalobu odmítl. D ů v o d y: Podle § 75 zem. vodního zákona přísluší veškeré věci, jež se týkají podle vodního zákona užívání nebo svozování vody nebo bránění vodě, k působnosti politických úřadů. Příslušnost politických úřadů řídí se podle toho, zda se sporný nárok zakládá v poměru práva veřejného či soukromého. Žalující strana opírá nárok o to, že žalovaná strana svádí do potoka R. odpadové vody s kyselinou sírovou, čímž se žalující straně znemožňuje užívání vody v její továrně, a tím se jí působí škoda na výrobcích a na strojích. Žalující strana opírá se o veřejnoprávní předpisy §§ 10, 21, 44 zem. vodního zákona pro Čechy. Nejde tu o závazek soukromoprávní, převzatý žalovanou stranou soukromoprávní úmluvou. Žalující strana odchylně od tvrzení žaloby a od tvrzení v návrhu na prozatímní opatření uvedla, že žalovaná strana i mimo magistrátní komisi před tím převzala závazek, že se postará o zazdění odpadního kanálu, by tyto vody nemohly z továrny vytékat. I kdyby se tato úmluva stala, má za předmět užívání a svádění neb hradění vody normované vodním zákonem. Úmluva podle samého tvrzení žalující strany při komisionálním jednání řízené magistrátem hlavního města Prahy dne 23. října 1928 opakovaná stala se podkladem řízení správního a nabyla povahy úmluvy veřejnoprávní. Jak zjištěno protokolem ze dne 23. ledna 1928 o magistrátní komisi, žalovaná strana prohlásila, že znečištění vod z její továrny, jak bylo konstatováno ústavem pro zkoušení vod a potravin, mohlo nastati jen přechodně a že se postará ihned zazděním odpadního kanálu o to, by tyto vody nemohly z její továrny odcházeti a že v nejbližší době podá živnostenskému úřadu i úřadu vodoprávnímu návrh se žádostí o definitivní projednání a schválení způsobu výroby a o upotřebení kyseliny sírové v podniku, jakož i vyčištění a odvedení odpadních vod továrních. Vodoprávní úřad tuto úmluvu schválil a položil úmluvu tu na místo rozhodnutí úředního. Úmluva ta zaujímá místo vodoprávních rozhodnutí a jest vodoprávní úřad povolán k rozhodování veškerých sporů o náhradě škody z úmluvy té plynoucích. Pokud se nárok opírá o trestný nebo protiprávní čin žalované strany, stačí poukázati na vývody shora uvedené. Podle spisů magistrátu hlavního města Prahy trestní nález proti žalované straně dosud vydán nebyl. Podle nálezů ze dne 11. prosince 1928 a ze dne 30. března 1929 bylo žalované straně uloženo, by neprodleně, nejdéle do tří dnů, jakýkoli odtok závadných odpadních vod do silničních příkopů zamezila a podle nálezu zahájeno proti majiteli firmy trestní řízení pro přestupek § 71 vodního zákona. Jde o přestupek vodního zákona, který stíhatí má úřad správní a jest tedy rozhodovati i o náhradě škody z tohoto trestného skutku podle § 75 zákona vodního úřadům správním (§ 1331 obč. zák. opakem). Odvolání se na § 40 vod. zák. není případné, neboť ustanovení to se týká jen rybářství. Okolnost, že žalovaná strana bez povolení užívala ve své továrně kyseliny sírové, jest nerozhodná, neboť tím škoda nevznikla, nýbrž tím, že kyselinu sírovou vpouštěla do potoka. Škoda, kterou žalující strana uplatňuje, stala se v mezích jejího vodoprávního povolení. Nejvyšším

soudem bylo již ve věci prozatímního opatření vydáno rozhodnutí, z něhož patrně, že tento spor nepatří na pořad práva. Rekursní soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva. Důvody: Příslušnost soudu jest posuzovati podle žalobních údajů (§ 41 j. n.). Ze žalobních přednesů plyne, že se žalobní nárok odvozuje z protiprávních jednání a ze soukromoprávní úmluvy žalované strany. Že taková soukromoprávní úmluva jest možná, plyne z ustanovení § 94 vod. zák., podle kterého politický úřad má v první řadě chrániti úmluvy a zvláštní nabytá práva, o nichž v případě sporu rozhoduje řádný soudce. Podle §§ 1294 a 1895 obč. zák. patří nároky na náhradu škody do oboru práva soukromého, bez ohledu na to, zda nárok na náhradu škody vznikl protiprávním jednáním odporujícím předpisům práva soukromého či veřejného. Z toho plyne, že nárok na náhradu škody jest vždy nárokem soukromoprávním. Poněvadž vodní zákon otázku příslušnosti k rozhodování o soukromoprávních nárocích na náhradu škody způsobené přestupkem vodního zákona neřeší, nezbyvá, než řešiti ji podle zásad v tom směru platných. Zásadně přísluší rozhodovati o takových sporech podle soudního řádu civilním soudům. Tomu také nasvědčuje vodní zákon (§§ 22 a 89), podle nichž rozhodovati o náhradě škody jest povolán řádný soud, jakož i § 75 téhož zákona, podle kterého všeliká věc, jež se týče podle tohoto zákona užívání neb svozování vody nebo bránění vodě přísluší k působnosti politických úřadů, ale jen, jsou-li uplatňovány podle vodního zákona, nikoli však tehdy, spočívají-li v poměru soukromoprávním neb opírají-li se o takový důvod. Předmětem žalobního nároku není ani užívání ani svádění ani hradění vody, nýbrž náhrada škody způsobené znečištěním vody, jejíž uplatňování se opírá o soukromoprávní úmluvu. Ovšem i politický úřad může v případě zahájení trestního řízení rozhodovati o náhradě škody, byla-li poškozeným uplatňována. To však předpokládá, že trestní řízení bylo zahájeno, že obviněný byl pro vodoprávní přestupek odsouzen a že průkazní materiál poskytuje postačující podklad pro rozhodnutí, jinak musí soukromého účastníka poukázati na pořad práva, který může soukromý účastník nastoupiti i tehdy, není-li s náhradou spokojen. Těchto předpokladů tu není. Ale i kdyby tu byly, nemůže poškozenému býti bráněno, by se svých soukromoprávních nároků nedomáhal i žalobou na soudě a touto cestou nežádal odstranění překážek a náhradu škody z nich vyplývající na základě soukromoprávních úmluv a protiprávního jednání žalované strany. Na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 1929 čís. R I 657/29 (čís. sb. 9134) vydaného k žádosti žalobkyně o prozatímní opatření nelze se odvolávati, poněvadž toto rozhodnutí neřeší otázku připustnosti pořadu práva ohledně žaloby o náhradu škody, kterou žalobce odvozuje ze soukromoprávního závazku a z protiprávního jednání žalované strany.

Nejvyšší soud vyhověl částečně dovolacímu rekursu a změnil napadené usnesení potud, že obnovil usnesení prvního soudu v tom směru, že se odmítá pro nepřipustnost pořadu práva žaloba, pokud se domáhá zákazu, by žalovaná ze svého továrního podniku nevypouštěla

odpadní rourou do stoky vedoucí podél silnice a ústící do potoka R. odpadové vody obsahující kyselinu sírovou a pokud se domáhá výroku, že jest žalovaný povinen dát na svůj náklad zazdítí odpadovou rouru ve svém továrním podniku tak, by škodlivé odpadové vody z jeho továrny nemohly odcházeti; jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

D ů v o d y:

Žalobkyně domáhá se žalobou dvojího: 1. by bylo zakázáno žalované firmě vypouštětí odpadovou vodu, obsahující kyselinu sírovou, odpadní rourou z továrního podniku do stoky vedoucí do potoka R. a by byla uznána povinnou zazdítí svým nákladem odpadovou rouru ve svém továrním podniku tak, by nemohly škodlivé odpadové vody z její továrny odcházeti, a 2. by byla žalovaná firma uznána povinnou nahradití žalobkyni škodu způsobenou jí bezprávným vypouštěním odpadní vody, obsahující kyselinu sírovou. Ad 1. Tento nárok opřela žalobkyně v žalobě o závazek nevypouštětí do stoky odpadní vodu obsahující kyselinu sírovou, který prý podstoupila žalovaná firma dne 23. října 1928 při komisionálním jednání Pražského magistrátu. Že tato úmluva nemá povahu úmluvy soukromoprávní, uznal již nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 29. srpna 1929, č. j. R I 657/29, čís. 9134 sb. rozh. nejvyššího soudu a poukazuje se na důvody tam uvedené. Teprve po doručení tohoto rozhodnutí doplnila žalobkyně údaje žalobní v tom směru, že zmíněná úmluva, již se žalovaná firma zavázala nevypouštětí odpadové vody obsahující kyselinu sírovou do stoky ústící do R., byla učiněna nejen při komisionálním jednání Pražského magistrátu, nýbrž i mnohem dříve před tím mimo úřední jednání magistrátu majitelem žalované firmy k žalobkyni, aniž by blíže uvedla, kdy a za jakých okolností úmluva ta se stala. Tvrzená úmluva, již žalovaný uznal povinnost nevypouštětí odpadové vody obsahující kyselinu sírovou do stoky ústící do R., jest však jen uznáním závazku zakládajícího se v právu vodním, tedy veřejném, podle něhož nesmí nikdo znečišťovati tekoucí vody (§§ 10, 21 a 44 zem. vodn. zákona). Povaha tohoto veřejnoprávního závazku se však nemění tím, že závazek ten byl súčasťou stranou výslovně uznán, a proto také nemůže mítí okolnost, že se tvrdí dodatečně žalobkyni takové uznání, vliv na otázku příslušnosti k řešení tohoto veřejnoprávního sporu (Pražák: Spory o příslušnost str. 117, rozh. nejvyššího soudu čís. 5052 a 6765 Gl. U.). Ano tedy rozhodnutí sporu, zda jest žalovaná firma povinna zdržeti se svádění odpadové vody, obsahující kyselinu sírovou do stoky ústící do R., patří do příslušnosti úřadů správních, nemá na otázku této kompetence vliv okolnost, že žalovaná firma uznala závazek povinnosti té odpovídající, ať se tak stalo při komisionálním jednání Pražského magistrátu, nebo snad před tím mimo úřední jednání. Povinnost zazdítí odpadovou rouru jest jen důsledkem závazku neodvádětí znečištěnou odpadovou vodu do R. a sdílí tudíž žaloba směřující k zazdění osud žaloby směřující k zákazu odvádění odpadové vody. Pořad práva jest vyloučen v obojím

případě a bylo tudíž v tom směru rekursu vyhověti a obnoviti usnesení prvního soudu.

Ad 2. Jinak má se věc, pokud se žalobkyně domáhá náhrady škody, způsobené jí protiprávním vypouštěním znečištěné odpadní vody do stoky ústící do R. Nelze sice sdíleti právní názor rekursního soudu, že veškeré nároky na náhradu škody patří vždy do oboru práva soukromého, bez ohledu na to, zda vznikl nárok bezprávným činem, přičicím se právu soukromému či veřejnému, neboť nárok na náhradu škody nemůže míti jinou povahu, než jest povaha porušení, z něhož vznikl. Stalo-li se porušení úkonem veřejné správy, jest i nárok na jeho odčinění veřejnoprávním a nenáleží i žaloba o náhradu škody z pravidla před soud, nýbrž před úřad správní a takto jest restriktivně vykládati ustanovení § 1338 obč. zák. (Pražák, Spory o příslušnost str. 120). I nároky syndikátní, jež vzešly z činnosti řádných soudů, jsou, poněvadž vykonávání soudní pravomoci je úkonem práva veřejného, nároky veřejnoprávní, při čemž nerozhoduje, že zákon ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák. je přikazuje soudům, neboť to jest jen otázkou příslušnosti, otázkou čistě formální, která, řídíc se úvahami vhodnosti, nemá co činiti s otázkou materielněprávní povahy nároku. Žalující firma ne tvrdí, že jí škoda vznikla úkonem veřejné správy, nýbrž bezprávným činem zástupce žalované firmy, tedy jeho činem, přičicím se pozitivnímu právu, přičicím se zákazu §§ 10 a 21 zem. vodního zákona pro Čechy mimo meze vytčené oprávněním vodoprávním, pak-li žalovanému vůbec nějaké vodoprávní oprávnění příslušelo. Tu jde tedy o nárok soukromoprávní, jehož rozsuzování jest vyhraženo soudu (§ 1338 obč. zák.). Tomu není na závalu § 75 vodn. zák., jak míní stěžovatelka, neboť předpis ten upravuje jen příslušnost v otázkách týkajících se používání, svozování vod a bránění se vodám, nikoli však otázky, týkající se nároků náhradních, vzniklých z přestupků proti zákonu vodnímu, o jaký tu jde. Ustanovují sice §§ 71 a 72 zem. vodn. zákona, že ten, kdo o své újmě předsevzal změnu ve příčině věci, k níž se vyhledává zvláštní úřední povolení, dopouští se přestupku vodního zákona, který vyšetřovati a trestati přísluší úřadu politickému, nemají však ustanovení o tom, kdo rozhoduje o nárocích na náhradu škody. Podle obdoby § 369 tr. ř. může o nároku tom rozhodnouti politický úřad v řízení adhaesním, jinak přísluší však rozhodování soudu a může žaloba civilní o náhradu škody býti podána i tehdy, když nárok ten byl v řízení adhaesním uplatněn (Pražák, Spory o příslušnost II. díl str. 265 a 266). Rozhodnutí předurčující otázky, zda byl spáchán přestupek vodního zákona, bude ovšem příslušet politickému úřadu, jehož výrok bude nutno případně vyčkati (§ 190 c. ř. s.). Rozhodl tedy rekursní soud ve věci správně, že žaloba, pokud se jí domáhá žalobkyně náhrady škody vzniklé jí vypouštěním znečištěné odpadní vody přináleží před soud, a zamítl tudíž v tomto směru právem námitku nepřípustnosti pořadu práva.